

VILLÁMZÁRAK CSATTOGÁSA

Azokban a régi szép időkben, amikor Lenin képét csak azért akasztották le a falról, mert összeszarták a legyek (bocsánat, tévedtem, az Ferenc Józsefé volt a Švejkben – de nem mindegy?); tehát azokban a régi szép időkben – alig néhány éve – időnként megesett, hogy az egypártot képviselő kultúrpolitikusok némelyike „baráti” beszélgetésbe elegyedett velem, s ilyenkor résen kellett lennem, mint a jó cserkésznek. Mert ő így gondolkodott: én tudom, hogy te tudod, hogy én nem azt mondom, amit gondolok, hanem azt, amit gondolnom kell, de azt úgy mondom, hogy te tudd, hogy én mit gondolok valójában, s ezért neked erre úgy kell válaszolnod, hogy én is tudjam, hogy te sem azt mondd, amit gondolsz, hanem amiről azt hiszed, hogy én azt hiszem, hogy neked ezt kell gondolnod a mi elvárásaink szerint, tekintetbe véve azt is, hogy én csak hivatalból vagyok „mi”, amúgy én is „én” vagyok, mint te, aki úgy beszélsz, mintha a „ti” nevetekben hallgatnád el, amit gondolsz, illetve gondoltok valójában... Erre az ember, ha vette a lapot, hasonlóképpen fonta a körmét, s ebből aztán kialakulhatott az a párbeszéd, amit akkoriban közmegegyezésen alapuló kultúr- (gazdasági stb.) politikának neveztek. Beszélgetőpartnerem csak akkor jött zavarba, ha valóban azt mondtam, amit gondolok, mert akkor azt hihette, hogy ezt azért mondom, mert ezzel egy még titkoltabb gondolatomat akarom elrejtteni, vagy egyszerűen hülye vagyok (s talán nem is tévedett sokat).

[illegible]

 Csak évekkel később jöttem rá, hogy a gügyére vett szöveg mélyén a „kor”-hoz szóló üzenet lapul: ilyen cip-, magyarul

villámzárle húzogatós-visszahúzogatós módszerrel társalogtunk mi az aranyfestékek bevont gipsz-felszabadulási emlékművek és a légszarus Lenin-képek idején – no nem egymással, hanem *azokkal*, és *azok* mivelünk.

Hát most? Amikor mindannyian *mi* vagyunk, még *azok* is, ha idejében színt (egyet háromra) váltottak? Azért most se könnyű! Mert – ha én leülök veled beszélgetni, aki MDF-es, SZDSZ-es, Fideszes, MSZP-s, illetve kereszténydemokrata, kiskapda, szocdem. stb. vagy, akkor én, aki szocdem, kiskapda, kereszténydemokrata, MSZP-s, Fideszes, SZDSZ-es, MDF-es stb., stb. vagyok (megjegyzés: e sorok írója e téren aszkéta, illetve poligám), akkor úgy kell veled beszélnem, hogy ne érezd, mennyire utálok a te pártvezéredet meg az egész pártodat, különben te is – érvek helyett – azt éreztetnéd velem, mennyire utálsz az én pártomat és annak vezérét, sőt: ha te is független vagy, én is független vagyok, még jobban kell vigyáznunk, mert korántsem biztos, hogy ugyanattól vagyunk függetlenek (egyikünk a kormánykoalíciótól, másikunk az ún. ellenzéktől, azaz a tegnapi ellenzék ma, illetve holnap kormányzó pártjaitól), s ezért – ha csak teljesen „egymás közt”, azaz egymás „pártján” nem vagyunk – nem is tudunk mit mondani egymásnak. Csak húzogatójuk a nemzeti érzelműeknek villám-, kozmopolitáknak cipzárait: le-vissza, vissza-le, amíg egyszer csak azt vesszük észre, hogy már akaratlanul mindegyiket lehúztuk: villámzáraink nemcsak a gondolatainkat rejtő táskákon, retikülökön csattogtak végig, hanem alsóbb régiókon is, és végül ott állunk a világ szeme előtt – ÜRES TÁRCÁVAL, LEGATYÁSODVA.

(Szekszárdi Vasárnap, 1993. január 10.)

(A **Baka István művei. Publicisztikák, beszélgetések** című kötetből)

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)